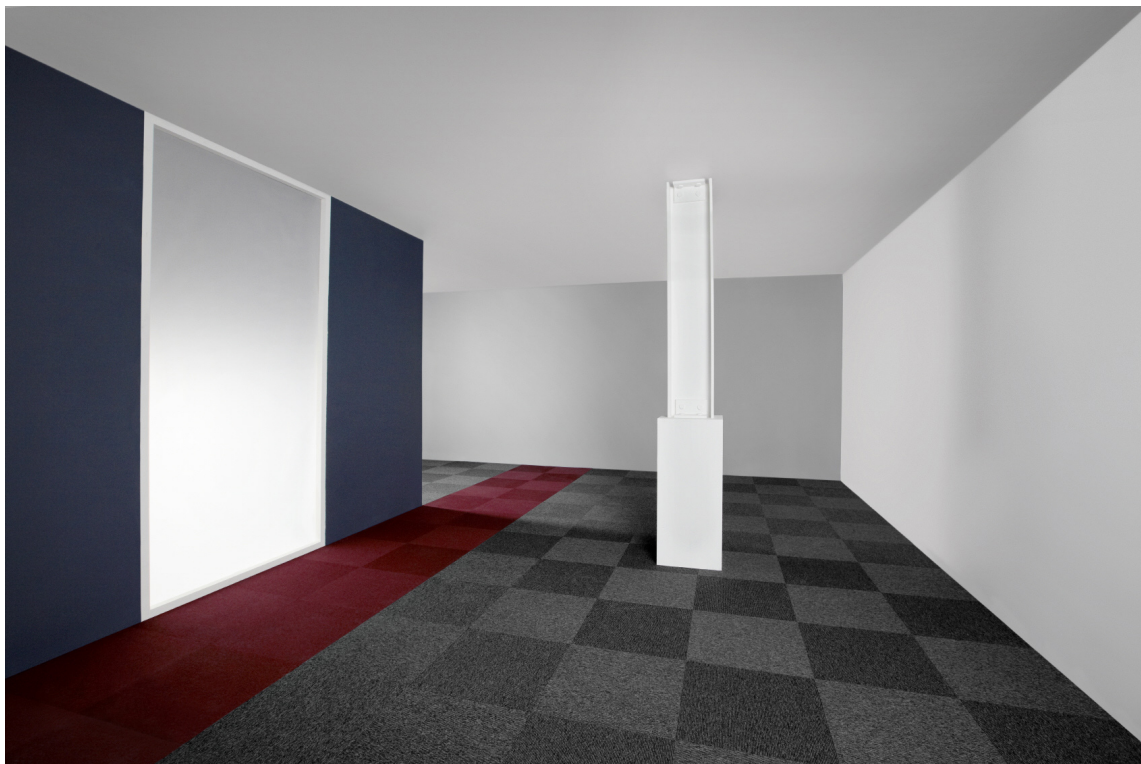

Bærekraftig ordliste

EU-kommisjonen har foreslått at samtlige nye bygg skal være plusshus fra år 2019. Men hva er egentlig et plusshus, eller et karbonfotavtrykk, et klimagassregnskap?

Av Chera Westman/ifi.no

Bærekraft fører med seg et helt sett nye termer som også andre enn hårete hippier med solcellepaneler og øko-hus, bør ha kjennskap til. Derfor gir Ifi.no deg en kortfattet ordliste for vår klimabevisste fremtid!

Aktivhus:

Se plusshus

Bærekraftig utvikling:

En økonomisk og sosial utvikling der man sørger for å dekke de grunnleggende behov innenfor de rammer som naturen setter, uten å ødelegge for kommende generasjoners mulighet til å få dekket sine grunnleggende behov.

CO2-ekvivalenter:

Enhet for å sammenligne ulike klimagassers virkning på klima. Alle klimagasser omvandles til karbondioksid, CO₂.

CO2-nøytral:

Å oppnå et netto nullutslipp av drivhusgasser, ofte omregnet til CO2-emittering. Dette oppnås ved å balansere emittert mengde CO2 med tilsvarende reduksjon et annet sted. Først minimeres de egne utslippene og deretter kompenseres med f.eks. bidrag til treplantning i regnskogen tilsvarende de gjenstående utslippene, å kjøpe klimakvoter som kompenserer for flyreiser osv.

Drivhusgass:

Se klimagass

Drivhuseffekt:

I atmosfæren skjer normal drivhuseffekt, men det menneskeskapt tillegg kan føre til økning av havnivået (pga. smelting av breer og polområder) og ekstreme værforhold. Den viktigste årsaken er utslipp av karbondioksid (CO2) og metan (CH4).

EPD, Environmental Product Declaration:

En kortfattet miljødeklarasjon som oppsummerer miljøprofilen til en komponent, et ferdig produkt eller en tjeneste på en standardisert og objektiv måte. Kravene til hvordan en EPD skal lages er spesifisert i ISO-standard 14025. En EPD lages på grunnlag av en livsløpsanalyse (LCA) av miljødata fra råvareuttak, produksjon, bruksfase og avhending. Standardiseringen sikrer sammenlignbarhet mellom ulike produkter.

Karbondioksid (CO2):

Gass som finnes naturlig i lufta, og som oppstår ved forbrenning av organisk materiale. Er en viktig drivhusgass.

Karbonfotavtrykk:

Den totale mengden drivhusgasser som et produkt, et bygg, en organisasjon eller en individ genererer. Dette omfatter utslipp fra transport, energibruk relatert til bygninger og annen infrastruktur og utslipp som skyldes forbruk av varer og tjenester. For enkelhets skyll oftest angitt som mengden avgitt CO2. I gjennomsnitt avgir enhver nordmann 14,6 tonn CO2 per år. Tilsvarende for svensker er 11 tonn, og for amerikanere 29. Klimafotavtrykket må reduseres til ca. 3 tonn per år hvis den globale oppvarmingen skal begrenses til 2 °C.

Karbonnøytral:

Se CO2-nøytral

Klimagass:

Gasser i en atmosfære som tar opp og avgir termisk infrarød stråling, den grunnleggende årsaken bak drivhuseffekten. De viktigste drivhusgassene er vanndamp, karbondioksid, metan, dinitrogenoksid og ozon. Ifølge FNs klimapanel må utslippene av klimagasser i de rike landene reduseres med 70-90 % innen 2050 for å begrense den globale oppvarmingen til 2 °C. Bygging og drift av bygg står for ca. 30 prosent av verdens klimagassutslipp.

Klimagassregnskap:

En metode for å finne de viktige og riktige tiltakene for å redusere klimapåvirkningen for det enkelte prosjekt. I klimagassregnskapet tas med alle belastninger fra en bygning gjennom hele livsløpet, som utslipp ved bruk, karbonlagring i bygningskonstruksjoner, gjenbruk ved riving, energigjenvinning, arealbruksendring og transportløsninger. Energibruk og transport til og fra bygget i bruksfasen er viktige faktorer, og materialvalgene blir viktigere når de andre utslippene reduseres, f.eks. ved energieffektivisering.

Klimanøytral:

Se CO2-nøytral

Kroppsvarmehus:

Se passivhus

Lavenergihus:

Et bygg der det er gjort tiltak for å redusere varmebehovet og det totale energibehovet. Bør ha et totalt energibehov ned mot 100 kWh/m².

Livsløpsanalyse, LCA:

Beregning av den totale miljøbelastningen fra et produkt gjennom hele livssyklusen. Tar hensyn til ressursbruk ved produksjon, transport og distribusjon, markedsføring, salg, bruk og til slutt avfallsbehandling. Summen oppgis i mengde CO₂-ekvivalenter i løpet av levetiden. LCA brukes bl.a. ved valg av materialer og teknikker, for å vurdere ulike energisystemer, og for å sette regler om resirkulering av produkter. I et livsløpsperspektiv viser det seg at ca. 90 prosent av energibruken i norske bygg skjer i byggets driftsfase.

LCC, Life Cycle Costs:

Livssyklus kostnader, er et samlebegrep for alle kostnader som opptrer i en bygning eller bygningsdels levetid.

Nullutslippshus:

Se passivhus

Passivhus, passiv design:

Boliger og bygg med ekstremt lavt varmebehov, under 15-18 kWh/m² og år. Passive tiltak bidrar til reduksjonen: arealeffektivitet, ekstra isolasjon, ingen kuldebroer, vindtett bygg, balansert ventilasjon med varmegjenvinning, riktig orientering på tomten, optimering av vinduers plassering og areal.

Plusshus:

Bygninger har et lavt energibehov og som gjennom driftsfasen genererer mer energi enn det bruker, inkludert det som ble brukt ved oppføringen. Bl.a. ved å kombinere solvarmeanlegg, varmepumper og energioptimerede vinduer med passive tiltak. EU-parlamentet har foreslått at alle nybygg fra 2019 skal produsere mer energi enn de forbruker. En rapport fra Zero Emission Resource Organisation, utført i samarbeid med Tekna, viser at det er fullt mulig å bygge plusshus i Norge så lenge man baserer seg på flere forskjellige energikilder.

Vugge-til-grav:

Hensyn tas til livsløpsanalyser av miljøbelastninger fra og med utvinning av råmaterialer (vugge), via produksjon, distribusjon og bruk, til produktet ender som avfall eller bygget rives (grav).

Vugge-til-vugge:

Hensyn tas til hvor livsløpsperspektivet utvides med gjenbruk ved riving eller kassering.